

Te Kura Kaupapa Motuhake o Tawhiuau 1

Ko Tawhiuau te maunga
Ko Rangitaiki te awa
Ko Tangiharuru te tangata
Ko Ngāti Manawa te iwi

Pem Bird Poutoko

Ka kite rawa anō mātou he mōhio rawa nō mātou, e mimiti, memeha noa te hā o te mauri o ngā tīpuna, mātou ake, reo mai me te hononga ki te wairua. Kua huri kaha ana te kuhukuhu mai ā te reo Pākehā, o ngā tikanga e whakapōrearea nei, e whakakūpapa nei te hinengaro. Koirā i huri ake ki te, ki tērā kaupapa i ora ai mātou i roto i ngā tini tau, rau tau, kia noho pūmau mai ai mātou, he uri nō ngā tīpuna. Arā te kōrero, ki eke rā te kōrero, kia kore ai mātou ngā kākano i ruia mai i Rangiatea, e ngaro.

Te kura i tīmata mai i roto i te ture. Katoa ngā kura, whakapapa ana ki te ture. Ko te ture e kitea ana e mātou mo te kura nei, ko te hekehanga 156. E kōrerohia ana tēnei momo kura ‘designated character’. Ko te designated character nei i roto i tō tāua reo, ko te kaupapa motuhake. Nā reira i whai atu i tērā, i tērā ture, tere tonu te kite ake, he aha rawa he kaupapa motuhake mō te kura nei, tērā, ko te Ngāti Manawatanga hei kaupapa motuhake. Kei ia kura, puta noa i te motu tōna ahurea, tōna kawa, tōna wairua, tōna reo. Ko tō mātou motuhaketanga e hāngai ana ki ngā tuku ihotanga o mātou koroua, o mātou kuia, mātou tīpuna taketake ake, rātou i ora mai nei au, ai ahi kā, i o rātou wā. Hekeheke mai ki a mātou ngā uri o tēnei wā. Nā reira, ko te Ngāti Manawatanga tērā. Ngā tuku ihotanga whakarere iho mai, reo Māori mai, reo taketake mai, tikanga mai, hītori mai, pakiwaitara mai, mātauranga mai. Kapi katoa ngā āhuatanga katoa ki raro i tērā karangatanga, Ngāti Manawatanga. Koia anake te kura i roto i te rohe o Ngāti Manawa e kawea ana, e whakahāngaitia ōna āhuatanga katoa ki tērā kaupapa motuhake, te Ngāti Manawatanga.

Tuatahi rā, ka whakapapahia te hononga ki a Ngāti Manawa nē, Ngāti Manawatanga. Tuatahi, mōhio ana katoa ngā tamariki he kaitiaki rātou. Kaipupuri i te mauri o te manaakitanga, whiwhi manuhiri, i runga i tērā tuku ihotanga, kaitiaki me te mana motuhake. Mōhio rātou te mana motuhake i whakarere iho mai i ngā tīpuna. Mārama pai rātou ki tērā, ehara i te whakahīhī nei, engari, i runga tērā mana, mōhio, kua tukuna te mana rā kia takatakahingia. Tipunatanga, mōhio ana rātou, he uri, he mokopuna nā ngā tīpuna. Me te mōhio hoki rā, āe, tērā wairua tērā, rongo ana i te hā, ā, me aro.

“Nau mai hoki mai ki tēnei wāhanga mīharo rawa atu arā, ko pūha penupenu. Ko Sting Taua i nāiane, nō reira whakarongo mai”

Tuatahi rā, i hanga te kaupapa i ora mai ai ngā mokopuna a Ngāti Manawa nei, ko ngā uaratanga tērā, ko ngā kaupapa e paihere nei. Tuatahi, ko te whānautanga tērā, kia kua rawa te tamaiti e aro ki a ia anō rā, me aro ki te painga ki te oranga o te katoa.

Te Waimatao Murhpy
Poumarumarū, Te Kura Kaupapa Motuhake o Tawhiuau

He wāhanga kei roto i te kawenata ā-ture o Tawhiuau, e kii ana, ka uru a Ngāti Manawa ki roto i ngā mana whakahaere o te kura. Ki taku mōhio, ko mātou te kura tuatahi kia pēra rawa te kawenata ā-ture. Ā, ko mātou tonu pea, te kura anake e pēnei ana o roto o Aotearoa. Nā reira ko ia marae o Ngāti Manawa, e whā aua marae, ka tohu mai tā rātou tangata ki te Poumarumarū hei waha kōrero mō rātou, hei kawē atu ngā kōrero a te kura ki a rātou, me te whakahoki mai ō rātou whakaaro ki te kura. Kia pono tahi ai a Ngāti Manawa me te kura. E tika ana tērā, nā te mea ko te kura ā-iwi tēnei o Ngāti Manawa me tana whāriki, me tana korowai ko te Ngāti Manawatanga. Nā reira e whā ngā waha kōrero o Ngāti Manawa, ko te Poutoko tonu he Ngāti Manawa, arā te wāhanga ki ngā waha kōrero mō ngā mātua me te hāpori whānui. Nā reira, tērā te Poumarumarū, ko mātou ka hanga kaupapa here, ka āwhina i te tautoko me āna poumahi kia puāwai ai te Ngāti Manawatanga ki roto o Tawhiuau.

Pem Bird

Poutoko

He aha te take i tū ai tēnei kura, kia ora rawa atu mai ai a Ngāti Manawa, ōna uri, he mea hanga, he mea whakarite kia hāngai atu, kia honohono rā ki tērā pūtake. A, anga marau nei, a tikanga whakaako nei, ko te Pedagogy tērā, me ngā uara hei arahi i te kura i roto i tēnei rā i roto i te rā āpōpō. Koirā tuatahi, te whakarite i te āta hanga i te ao mo te whakaako, te ao whānui e pā ana ki te whakaako, te tirohanga Ngāti Manawa nei, tō mātou ake epistemology tērā.

Pouako me tētahi akonga

Ko tēhea wāhanga o te tau, hāngai tonu ki te māra kai nei ki tēhea wāhanga o te tau?

Ki tāku nei whakaaro, ko te Matariki.

He mea tākoha nē? Te kore utu nē? Koinei kē te tikanga o te māra nē? Ka pai. He whakatupu huawhenua, huarākau kai, mā ngā pakeke, mā te whānau, mā te iwi, me te kore utu nē? Ka pai.

Pem Bird

Poutoko

Ko ngā kai māmā noa iho tērā, hei whakakīkī haere, arā, te tikanga ā-iwi, te pūtaiao, te hākinakina. Koirā, koirā te taha māmā. Me pēhea rā, ā, whakatū wānanga, he rangahau, whakahuihui mai te hunga mōhio ana ki ngā kaupapa, haere ki marae, ki ngā toki, ki ngā tautohito, ētahi taima ka rongō koe, ka rongō. Me te mōhio, ā, tika tonu tēnei. Me te honohono atu ki ngā wānanga, koinei tō rātou kaupapa tūturu, arā, ki a Raukawa, Awanui ā-rangi.

Te Waimatao Murhpy
Poumarumarū, Te Kura Kaupapa Motuhake o Tawhiuau

Tērā te huarahi me whai mātou me ngā tamariki o te kura kia whai hua rātou mō te wā ka pakeke ake, ka kimi mahi, ka whai mahi, whai tamariki. Kia noho tonu rātou he Māori ki roto i te ao hurihuri. Engari, i a ia anō ngā pukenga katoa mō te ao whānui.